

سۇئال

ماڭا بەزى كىشىلەر خەۋەر بېرىپ: ئىقتىدا قىلغۇچىنىڭ نامىزى ئىمامنىڭ نامىزىغا گۆرۈگە قويۇلىدۇ. يەنى: ئىمام نامىزىدا خاتالاشمىسا ئىقتىدا قىلغۇچى خاتالاشسۇن ياكى خاتالاشمىسۇن ئۇنىڭ نامىزى ئىمامغا ئەگىشىپ توغرا بولىدۇ دەيدۇ، بۇ ھۆكۈم توغرىمۇ؟ بۇنىڭ دەلىلى بارمۇ؟، جامائەت ھالىتىدە ئادا قىلىنغان نامازنىڭ باتىل بولۇشى بىلەن يالغۇز ھالەتتە ئادا قىلغان نامازنىڭ باتىل بولۇشى پەرقلىق بولامدۇ؟. بۇ ھەقتە چۈشەنچە بېرىشىڭلارنى سورايمەن.

تەپسىلىي جاۋاب

بارلىق گۈزەل مەدھىيىلەر ئالەملەرنىڭ رەببى بولغان ئاللاھقا خاستۇر، پەيغەمبىرىمىز مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا، ئائىلە تاۋابىئاتلىرىغا، ساھابىلىرىغا ۋە قىيامەتكىچە ئۇلارغا ئەگەشكەن كىشىلەرگە ئاللاھنىڭ رەھمەت سالاملىرى بولسۇن.

جامائەت نامىزىدا ئىمام جامائەتنىڭ ئالدىدا ئاللاھقا يېقىن بولغۇچىدۇر، كىشىلەرنى ئىسلامنىڭ ئەڭ كاتتا شۇئارلىرىدىن بىرى بولغان نامازغا يېتەكلەيدۇ، شۇنىڭ ئۈچۈن ئىمامنىڭ نامىزىنىڭ ئەھمىيىتى بەك يۇقىرى بولىدۇ، ئۇنىڭ ھۆكۈملىرىنىڭ كۆپى جامائەتنىڭ نامىزىغا ئالاقىدار بولىدۇ، ئۇنىڭ ئومۇمى مەقسىتى بۇ ھەدىستە مۇجەسسەملىشىدۇ. ئەبۇ ھۈرەيرە رەزىيەللاھۇئەنھۇدىن بايان قىلىنغان ھەدىستە، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دەيدۇ: «ئىمام كىپىلدۇر، مۇئەزرىن ئىشەنچلىكتۇر. ئى ئاللاھ! ئىماملارنى توغرا يولغا يېتەكلىگىن، مۇئەزرىنلەرنى مەغپىرەت قىلغىن». [ئەبۇ داۋۇد رىۋايىتى 517-ھەدىس. شەيخ ئەلبانى سەھىھ دەپ ئەبۇ داۋۇدنىڭ سەھىھ ھەدىسلەر توپلىمىدا كەلتۈرگەن].

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ: «ئىمام كىپىلدۇر» دېگەن سۆزى، ئىلىم ئەھلى جامائەت نامىزىنىڭ بايىدا ئىتتىپاققا كەلگەن كىپىللىك مەنىسىدىن كۆپىنى ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ.

ئىمام كىپىلدۇر دېگەن سۆزنىڭ مەنىسى: ئىمامغا جامائەت نامىزىنى بىكار قىلىۋېتىدىغان ئىشلاردىن ساقلىنىش، جامائەتكە نامازنىڭ رەكەت سانلىرىنى مۇھاپىزەت قىلىش، نامازنى قاندىن پىرىنسىپلىرىغا زىت كېلىدىغان دەرىجىدە تىز ئادا قىلماسلىق، نامازنىڭ شەرتلىرىنى قىسقارتىۋەتمەسلىك، نامازنىڭ پەرز، ۋاجىپ، سۈننەت قاتارلىق بارلىق شەكىللىرىنى ئەمەلىيەشتۈرۈش قاتارلىقلاردۇر.

ئىمام كىپىلدۇر دېگەن سۆزنىڭ مەنىسى: ئاشكارا ئوقۇلىدىغان نامازدا ئىقتىدا قىلغۇچىنىڭ ئاشكارا قىرائىتىنى ئۈستىگە ئالىدۇ، قىسقا سۈرىلەرنى ئوقۇشنىمۇ ئۆز ئۈستىگە ئالىدۇ، شۇنىڭدەك ئىقتىدا قىلغۇچىدىن سادىر بولغان بەزى سۈننەتلەرنى

تەرك قىلىش قاتارلىق سەھۋەنلىكلەرنىمۇ ئۈستىگە ئالىدۇ، بەلكى ئىقتىدا قىلغۇچى رۇكۇ قىلىدىغان ھالەتتە كەلگەن بولسا ئۇنىڭ ئۈچۈن پاتىبە سۈرىسىنىمۇ ئۆز ئۈستىگە ئالىدۇ، بۇلارنىڭ ھەممىسى بىرلىككە كەلگەن كىيىللىكنىڭ مەنىسىدۇر.

ئىمام كىيىلدۇر دېگەن سۆزنىڭ مەنىسى: بارلىق ئىقتىدا قىلغۇچىلارنىڭ دۇئاسىغا كىيىلدۇر، ئۇلار بىلەن قۇنۇت ئوقۇغاندا ياكى ئۇلار ئۈچۈن دۇئا قىلغاندا، جامائەتنىڭ نامىزىنىڭ بۇزۇلۇپ كەتمەسلىكى ۋە تولۇق ساۋابتىن مەھرۇم بولماسلىقى ئۈچۈن ئۇلارغا ناماز ھۆكۈملىرىنى تەلىم بېرىشكە كىيىلدۇر.

خەتتابى رەھىمەھۇللاھ مۇنداق دەيدۇ: "ئىمام كىيىلدۇر دېگەن سۆزنىڭ مەنىسى: كۆڭۈل بۆلگۈچىدۇر، جامائەتكە نامازنى ۋە ئۇنىڭ رەكەت سانىنى مۇھاپىزەت قىلغۇچىدۇر، ئۇلارنىڭ دۇئاسىغا كىيىلدۇر، دۇئانى ئومۇم ئۈچۈن قىلىدۇ، خۇسۇسىي قىلمايدۇ، بۇنىڭدىن بىرەر جازا تۆلەم كەلسە ئۇنىڭغا كىيىل بولمايدۇ.

بەزى ۋاقىتتا ئۇلارنىڭ قىرائىتىنى ئۆز ئۈستىگە ئالىدۇ، شۇنىڭدەك ئىقتىدا قىلغۇچى ئىمامنى رۇكۇ قىلغان ھالەتتە تاپسا ئۇنىڭ قىيامىنىمۇ ئۈستىگە ئالىدۇ". ["مەئالىم ئەس سۈنەن" 1-توم 156-بەت].

بەدرىدىن ئەينى رەھىمەھۇللاھ مۇنداق دەيدۇ: كىيىلدۇر دېگەن: كۆڭۈل بۆلگۈچى ۋە مۇھاپىزەت قىلغۇچى دېگەن بولۇپ، ئىمام جامائەتنىڭ نامىزىنى مۇھاپىزەت قىلىدۇ، ئۇلارنىڭ قىرائەتلىرىنىمۇ ئۈستىگە ئالىدۇ، ئىقتىدا قىلغۇچى ئىمامنى رۇكۇ قىلغان ھالەتتە تاپسا ئۇنىڭ قىيامىنىمۇ ئۈستىگە ئالىدۇ.

ئىقتىدا قىلغۇچىنىڭ نامىزى ئۇنىڭ ئەھدىسىدە بولۇپ، ئۇلارنىڭ نامىزىنىڭ سەھىھ بولۇشى ئىمامنىڭ نامىزىنىڭ سەھىھ بولۇشىغا جۇپلانغۇچىدۇر، ئىمام خۇددى جامائەتنىڭ نامىزىنىڭ توغرا بولۇشىغا كىيىل بولغانغا ئوخشاشتۇر.

دۇئانىڭ ئۇلارغا ئومۇم بولۇشىغا كىيىل بولۇپ دۇئانى ئۆزى ئۈچۈن خۇسۇسىي قىلمايدۇ". ["شەرھى سۈنەن ئەبۇ داۋۇد" 2-توم 468-بەت].

شەۋكانىي رەھىمەھۇللاھ مۇنداق دەيدۇ: "ئىمام كىيىلدۇر دېگەن: كىيىللىككە ئالغۇچى، مۇھاپىزەت قىلغۇچى ۋە كۆڭۈل بۆلگۈچى دېگەن مەنىسىدۇر.

بۇنىڭدىن بولغان مەقسەت: ئىماملار مەخپىي ئوقۇلىدىغان قىرائەتلەر، زىكىرلەرگە كىيىل بولىدۇ، بۇ سۆزنى ئىمام شافىئىيىنىڭ "ئەلئۇم" ناملىق ئەسىرىدىن بايان قىلغان.

دۇئانىڭ ئۇلارغا ئومۇم بولۇشىغا كىيىل بولۇپ دۇئانى ئۆزى ئۈچۈن خۇسۇسىي قىلمايدۇ. ئىقتىدا قىلغۇچى ئىمامنى رۇكۇ قىلغان ھالەتتە تاپسا ئۇنىڭ قىرائىتى ۋە قىيامىنىمۇ ئۈستىگە ئالىدۇ". ["ئىبلىل ئەۋتار" 2-توم 42-بەت].

شۇنداق تۇرۇقلۇق ئۆلىمالار ھەدىستىن بەزى كىشىلەر چۈشەنگەن نەرسىنى چۈشەنمىدى، ھەقىقەتەن ئىقتىدا قىلغۇچىدىن

ھەر قانداق بىر خىلاپلىق قىلىش سادىر بولسىمۇ ئۇنىڭ نامىزىنىڭ توغرا بولۇشى ئىمامنىڭ نامىزىنىڭ توغرا بولۇشىغا مۇناسىۋەتلىكتۇر، گەرچە ئىقتىدا قىلغۇچى نامازنىڭ پەرز، ۋاجىپ، سۈننەتلىرىگە تولۇق ئەمەل قىلىپ ئادا قىلىشىمۇ ئەگەر ئىمامنىڭ نامىزى بۇزۇلدىكەن ئۇنىڭمۇ نامىزى بۇزۇلدى.

بەلكى ئۆلىمالار مۇنداق دەيدۇ: "ئىقتىدا قىلغۇچىنىڭ نامازدا سادىر قىلىدىغان خاتالىقلىرى مۇنداق ئىشلاردىن خالى بولمايدۇ:

1- ئىقتىدا قىلغۇچىنىڭ ئىمامغا مۇخالىپەتچىلىك قىلىشى: تاھارەت بۇزۇلۇش، نجاسەت يېتىپ قىلىش، يېيىش، ئېچىش، قاقاھلاپ كۈلۈش قاتارلىق نامازنى بىكار قىلىدىغان ئىشلاردىن بولسا ئۇ نامازنى بىكار قىلىدىغان ئامىل ھېسابلىنىدۇ، شۇنىڭدەك، نامازنىڭ پەرىزلىرىدىن بىرىنى قەستەن تەرك قىلىشىمۇ شۇنداق بولىدۇ، بۇ شەكىلدە مۇخالىپەتچىلىك قىلىش بىلەن ئىقتىدا قىلغۇچىنىڭ نامىزى بۇزۇلدى، ئالىملارنىڭ ئىتتىپاقى بىلەن بۇنىڭدىن ھېچ بىرىنى ئىمام ئۈستىگە ئالمايدۇ.

2- ئىقتىدا قىلغۇچىنىڭ ئىمامغا مۇخالىپەتچىلىك قىلىشى نامازنى بىكار قىلىۋەتمەيدىغان بولىدۇ: نامازنىڭ بەزى سۈننەتلىرى، ھەيئەتلىرىنى تەرك قىلىش، ئىككى تەرەپكە قاراش ۋە تەبەسسۇم قىلىش دېگەندەك نامازنى بىكار قىلىۋەتمەيدىغان خاتالىقلارغا چۈشۈپ قىلىش ياكى سەھۋەتلىكتىن بەزى ۋاجىپلارنى تەرك قىلىش، بىرىنچى قېتىملىق تەشەھھۇت ئوقۇشنى ئۇنتۇپ قىلىش ياكى رۇكۇ، سەجدىلەردە تەسبىھ ئېيتىشنى ئۇنتۇپ قىلىش قاتارلىقلار بولۇپ بۇلارنى ئىمامنىڭ نامىزى تولۇقلايدۇ، ئۇ كىشىدىن يۈز بەرگەن خاتالىقلارنى جامائەت نامىزىنىڭ ئەجىر-ساۋابى تولۇقلايدۇ.

بۇ يەردە تۆت مەزھەپ پىقھى ئالىملىرى ئىختىلاپ قىلىشقان پىقھى مەسىلىلەر بولۇپ، ئۇلارنىڭ بۇ ئىختىلاپى پەيغەمبەرئەلەيھىسسالامنىڭ: «ئىمام كىپىلدۇر» دېگەن سۆزىنى چۈشۈنىشتىكى ئىختىلاپىغا ئەگىشىدۇ. بۇ توغرىدا ئۆلىمالارنىڭ ئىختىلاپى توغرىسىدا يېزىلغان كىتابلارغا مۇراجىئەت قىلىنسۇن.

ھەممىدىن توغرىنى ئاللاھ تائالا ياخشى بىلگۈچىدۇر.